

"Službeni glasnik BiH", broj 35/06. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 14. do 20. marta 2006. godine, donijela je

O D L U K U

I

Arheološko područje - Prahistorijska gradina na lokalitetu Grabovik-Zaketuše, iznad sela Straža, općina Srebrenik, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čini prahistorijska gradina.

Nacionalni spomenik se nalazi na lokaciji označenoj kao k.č. br. 352, 353 i 354 (novi premjer), što odgovara k.č. br. 35/3 i 35/1 (stari premjer), upisane u z.k. uložak broj 208, k.o. Straža i z.k. uložak broj 69, k.o. Donja Jasenica, općina Srebrenik, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite, utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02 i 27/02 i 6/04).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuje se sljedeće:

Prva zona zaštite obuhvata prostor definiran u tački I stav 3. ove odluke. U toj zoni utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su samo arheološki, istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na tekućem održavanju i radovi koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine;
- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne i kulturne svrhe;
- nije dopušteno obavljanje radova koji mijenjaju prirodni pejzaž i uništavaju lokalitet, probijanje puteva, eksploatacija kamena;
- nije dopušteno odlaganje otpada.

Druga zona zaštite obuhvata pojas do lokalnih puteva koji okružuju područje oko lokaliteta Grabovik-Zaketuše. U toj zoni utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- nisu dopušteni građevinski radovi, eksploatacija kamena i ruda i infrastrukturni radovi, dok se arheološki ne rekognoscira i na odgovarajući način istraži teren;
- nakon završenih istražnih radova, Komisiji će biti dostavljen izvještaj o lokalitetu, na osnovi kojeg će Komisija utvrditi eventualan prestanak režima zabrane građenja i uvjete pod kojima će to građenje biti dopušteno;
- nije dopušteno odlaganje otpada.

Vlada Federacije je dužna posebno osigurati provođenje sljedećih mjera:

- arheološko istraživanje,
- izradu i provedbu programa prezentacije nacionalnog spomenika.

IV

Svi pokretni nalazi koji budu nađeni u toku arheološkog istraživanja bit će pohranjeni ili u najbližem muzeju ili u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine, obrađeni i prezentirani na odgovarajući način.

Nije dopušteno iznošenje pokretnih nalaza iz zemlje koji u toku istraživanja budu pronađeni na lokalitetu. Izuzetno, ukoliko voditelj istraživanja utvrdi da je neophodna obrada nalaza izvan zemlje, dokaze o tome će prezentirati Komisiji, koja može dopustiti privremeno iznošenje nalaza iz zemlje, pod detaljno utvrđenim uvjetima njegovog izvoženja, postupanja s njim u toku boravka izvan zemlje i njegovog povratka u Bosnu i Hercegovinu.

Nakon dostavljanja izvještaja o provedenom istraživanju, Komisija će utvrditi pokretne nalaze na koje će biti primjenjivane mjere zaštite koje Komisija utvrđuje.

V

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno - planski akti koji su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

VI

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe, suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VII

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine i općinskom organu uprave, nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provedbe mjera utvrđenih u tač. II - VI ove odluke i nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VIII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

IX

Prema članu V, stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

X

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u «Službenom glasniku BiH».

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo i Tina Wik.

Broj: 05.2-02-307/05-6
15. marta 2006. godine
Sarajevo

**Predsjedavajući Komisije
Dubravko Lovrenović**

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na osnovi Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, člana 2, stava 1, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila

nacionalnim spomenikom u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02), sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Mr. Edin Mutapčić, direktor JU centra za kulturu i informisanje Srebrenik iz Srebrenika, podnio je dana 1. decembra 2006. godine prijedlog/peticiju za proglašenje arheološkog područja - Gradinskog naselja na lokalitetu Grabovik-Zaketuše, općina Srebrenik, Federacija Bosne i Hercegovine, nacionalnim spomenikom.

U skladu sa odredbama Zakona, a na osnovi člana V, stav 4. Aneksa 8. i člana 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Komisija je pristupila provedbi postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

II - PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju, izvršen je uvid u:

- dokumentaciju o lokaciji imovine i sadašnjem vlasniku i korisniku dobra (kopiju katastarskog plana i zemljišnoknjižni izvadak),
- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući i opis i fotografije, podatke o oštećenjima u toku rata, podatke o intervencijama na restauraciji ili drugoj vrsti radova na dobru, itd.,
- historijsku, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru.

Na osnovi uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija dobra

Prahistorijska gradina Grabovik-Zaketuše nalazi se iznad sela Straža, na koti Grabovik, na 686 m nadmorske visine. Uži predio u kojem se nalazi kota Grabovik zove se Zaketuše. Ovaj predio je udaljen od Srebrenika, u istočnom smjeru oko 10 km. Do Zaketuša i brda Grabovik vodi put iz Donjeg Srebrenika (centra općine) ka Gornjem Srebreniku (sa starim gradom Srebrenikom), odakle kroz prodole ide ka istoku. Na zapadnom rubu vrha Okresanica (815 m), put skreće ka jugu ispod brda Grabovik. Cijeli predio oko Srebrenika nalazi se na sjeverozapadnom pobrđu Majevice, koje se spušta do doline rijeke Tinje. U tom dijelu Majevice najviši vrh Okresanica (815 m nadmorske visine) je oko 2,5 km zračne linije udaljen od brda Grabovik. Dijeli ih planinski brdovit i valovit teren. Gradina Grabovik-Zaketuša se nalazi na sjevernom rubu ovog dijela Majevice, ispod kojeg su povoljni uvjeti za naseljavanje. Podnožje Grabovika okružuju staze i putevi koji su vodili kroz predjele Majevice, a najvažnija je komunikacija koja vodi preko sela Straže ka Donjoj Jasenici i dalje ka naseljima na sjeveroistočnim predjelima Majevice.

Historija dobra

Za područje općine Srebrenik može se reći da je u arheološkom smislu u potpunosti neistraženo. To se ogleda i u popisu lokaliteta na teritoriji ove općine u Arheološkom leksikonu u koji su uvršteni lokaliteti evidentirani zaključno sa 1984. godinom.⁽¹⁾ Na lokalitetu Grabovik-Zaketuše pronađeni su prvi primjerci keramike koji su prema tipologiji datirani u kasno bronzano doba, tj. na prelom između II i I milenija stare ere, i primjerci keramike iz perioda željeznog doba (okvirno datiranje od IX do III ili I stoljeća stare ere). Poznato je da se u istočnom dijelu sjeverne Bosne od Ukaine do Drine krajem II i početkom I milenija stare ere, u kasnom bronzanom dobu, razvija grupa *Vis-Pivnica* (prema nalazištu Vis u Modranu u okolini Dervente), srodna sa južnojvođanskom bosutskom grupom ovog perioda, a u izvjesnoj mjeri i sa srednjobosanskom kulturnom grupom kasnog bronzanog doba. (Čović, 1988, 21) To je period kada je na širokom evopskom i balkanskom prostoru prevladavala *kultura polja s urnama* koja je obuhvatala i sjeverne dijelove Bosne, šireći utjecaj dalje prema jugu. Širenje i razvoj ove grupe može se pratiti u rasponu od preko 500 godina, od srednjeg bronzanog doba. U sjevernoj Bosni se ta kultura javlja već u razvijenom, klasičnom obliku i može se pratiti od 2. faze kulture polja sa urnama (žarama), kada u međurječju između Save i Drave od kraja XIII do kraja XII stoljeća stare ere, dolazi, prema arheološkom materijalu, do mijenjanja osnovnog supstrata te grupe sa novim elementima, što znači da je došlo do priliva novog stanovništva iz krajeva centralne Evrope. U sjevernu Bosnu, od zapadnih do istočnih predjela, pristižu snažni valovi stanovništva iz Slavonije, koji su zahvatili centralne i istočne dijelove Bosne, što se vidi na materijalu posljednje faze kulturne grupe *Barice-Gređani* (istraženi lokaliteti u okolini Bosanske Gradiške,

Doboja, Gračanice i Bijeljine), kada se novo stanovništvo sa sjevera miješa sa zatečenim autohtonim stanovništvom. (Čović, 1958, 77-96; Čović, 1988, 60-61) Snažan pritisak novog stanovništva, tj. nosilaca kulture polja sa urnama, i nemiri koji su seobom izazvani, manifestiraju se u nešto promijenjenom pogrebnom ritusu i pojavom ostava. U pogrebnom ritusu se polahko napušta ukopavanje u niskim zemljanim tumulima, u kojima je nalaženo po nekoliko desetaka grobova, te se oblikuju manje nekropole ravnih grobova. Osnovni je ritus polaganja pepela pokojnika sa nagorjelim metalnim priložima (rijetko bronzane igle, šolje i pehari) u pliću jamu, koja se pokriva većom zdjelom kao poklopcem. U mlađoj fazi su prilozii bogatiji i raznovrsniji (bronzane igle, prstenje, dugmad, ponekad šolje i pehari). Ostave dijelom pripadaju početku (kraj XIII i početak XII stoljeća stare ere), a dijelom kraju ovog perioda (X i IX stoljeće stare ere). Ostave iz tog prvog vala priliva novog stanovništva nađene su u okolini Bosanskog Šamca, Bosanskog Broda, Teslića, Vlasenice i Gračanice. Na prelazu iz XI u X stoljeće stare ere došlo je do novog vala naseljavanja nosilaca kulture polja sa urnama. Iz tog perioda ostave su nešto skromnijeg sadržaja, a u sjevernoj Bosni su nađene oko Tuzle, Gračanice, Tešnja, Šekovića, Lopara, i na zapadu, kod Banje Luke. (Čović, 1988, 134; Čović, 1984, 128-135)

Na materijalu sa nalazišta kulturne grupe Vis-Pivnica u sjevernoj Bosni uočen je snažan utjecaj srednjobosanske kulturne grupe (koja se razvija najjače na područjima oko gornjih, a djelimično i srednjih tokova Bosne i Vrbasa i u slivu Lašve, sa brojnim lokalitetima od kojih je jedan od najznačajnijih Gradina Pod kod Bugojna), i to u 1. razvojnom periodu te grupe, koji pripada još kasnom bronzanom dobu (približno od sredine XI do sredine VIII stoljeća stare ere). Jedna od značajnih karakteristika ovog perioda je visok stepen razvoja fortifikacione tehnike, organizacija naselja, nivo stambene arhitekture, bogatstvo keramičkih oblika, oblici nakita i oružja i jedinstvo stila ukrašavanja keramičkih i bronzanih izrađevina. (Čović, 1988, 164) Uočeno je da je srednjobosanska kulturna grupa na prelazu iz 1. u 2. razvojnu fazu, tj. u periodu polovinom VIII stoljeća stare ere, vršila utjecaj i na sjeverozapadnu Bosnu, na grupu Donja Dolina (kod Bosanske Gradičke) -Sanski Most. Neki elementi na keramici sa lokaliteta Grabovik-Zaketuše su identički sa nalazima iz Donje Doline. To su prvi nalazi ove vrste u sjeveroistočnom dijelu Bosne. Dalji razvoj i ostaci materijalne kulture iz željeznog doba, tj. od sredine VIII stoljeća do kraja stare ere, na području sjeveroistočne Bosne, još nije dovoljno poznat. (Čović, 1976, 187-237; Čović, 1986, 55-64; Čović, 1987, 526) Za mnoge od gore navedenih elemenata moglo bi se pretpostaviti da se nalaze i na gradini Grabovik-Zaketuše, a njenim istraživanjem bi se dobili značajni podaci o razvoju i intenzitetu naseljavanja ovog skoro neistraženog područja u posljednjem mileniju stare ere.

2. Opis dobra

Brdo Grabovik, zajedno sa površinom koju obuhvata lokalitet Zaketuše, na sjevernoj padini brda, nalazi se na sjevernom rubu područja pogodnog za naseljavanje, koje se, na ovom predjelu planine Majevice, pruža ka jugu i zapadu. Predio oko Grabovika je izukrštan planinskim putevima. Današnja veća komunikacija prolazi zapadnom stranom njegovog podnožja. Uz jugoistočnu stranu podnožja brda teče Javornički potok, a sa sjeverozapada teče Likički potok. Takav položaj brda, blizina vode i komunikacijske povoljnosti kraja pogodovale su stvaranju gradinskog naselja na vrhu Grabovika i okolnim površinama u podnožju (Zaketuše, Ostrožac).

Brdo Grabovik visoko je oko 200 m. U podnožju, na visini od oko 490-500 m nadmorske visine, primjećuju se na pojedinim dijelovima južne, zapadne i sjeverne padine stijene koje su na određenim tačkama visoke i do 50-60 m. Istočna strana brda se strmo spušta ka podnožju, dok je sa ostale tri strane prilaz vrhu brda blaži. Najlakši prilaz gornjem platou je sa sjevera. Na vrhu Grabovika (kota na nadmorskoj visini od 685,9 m) je stjenoviti plato, koji se proteže u osnovnom smjeru od istoka ka zapadu. Površina od oko 5250 m² (duž. oko 350 m, šir. oko 150 m), koja je zajedno sa platom i blagim padinama sa zapadne, sjeverne i sjeveroistočne strane, je vrlo pogodna za nastajanje prahistorijske gradine. Na spomenutim padinama i na platou nađeno je dosta površinskog materijala koji se može okvirno datirati, za sada, u period kasnog bronzanog i starijeg željeznog doba (od oko 1000. do 300. godine prije naše ere).

Na okolnim površinama u podnožju brda Grabovik, Ostrožac na zapadu, te na sjeveroistoku od Grabovika do Javorničkog potoka, nailazi se na površinski keramički materijal u velikim količinama.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Do sada je ovaj lokalitet bio nepoznat i neevidentiran, te nije uživao zakonsku zaštitu. Na Privremenoj listi nacionalnih spomenika Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika nije evidentiran, nego se odluka donosi na osnovi gore navedene peticije.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Lokalitet je otkrio Mustafa Smajlović, mještanin sa šireg područja obližnjeg sela Lika, u novembru **2003.** godine. Predstavnici JU Centra za kulturu i informisanje i Muzeja Ligurije iz Đenove, nakon pregleda pokupljenog površinskog materijala, koji su italijanski stručnjaci datirali u period oko 1000. godina prije naše ere, sačinili su projekat sondažnih istraživanja ovog lokaliteta i konkurirali kod Federalnog ministarstva za kulturu i sport **2004.** godine. Tokom iste godine ovo ministarstvo im je dodijelilo sredstva u visini od 14.000 KM. Sredstva su aktivirana od strane istog ministarstva tokom **2005.** godine, nakon dobijanja Odobrenja o vršenju arheoloških iskopavanja na prostoru općine Srebrenik od nadležnog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona. Nosilac arheoloških radova je JU Muzej istočne Bosne iz Tuzle, uz gore spomenute institucije, a stručnjak sa bosanske strane bit će arheolog-prahistoričar Zilka Kujundžić-Vejzagić, muzejski savjetnik u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine. Sondažna istraživanja će početi tokom sezone **2006.** godine.

5. Sadašnje stanje dobra

Područje općine Srebrenik je potpuno arheološki neispitano. Bilo bi potrebno da se, prije izdavanja saglasnosti za sve građevinske i infrastrukturne radove, te radove na eksploataciji kamena, angažiraju arheolozi. Nadležne institucije za područje općine Srebrenik, koje su učeštvovale u davanju raznih dozvola, Zavod za zaštitu spomenika pri Federalnom ministarstvu kulture i sporta, Kantonalno ministarstvo za obrazovanje, kulturu i sport u Tuzli, te Muzej istočne Bosne u Tuzli nema zaposlenih kvalificiranih arheologa.

Uvidom na licu mjesta, 2. marta 2006. godine, lokalitet je bio pod snijegom. Stoga nije utvrđeno je da li je lokalitet intaktan. Tokom 2005. godine vršena su probna bušenja od strane DOO Zvornik puteva na jugozapadnoj strani podnožja, konstatiran je površinski pokretni arheološki materijal, kojeg navedeni izvođač radova nije ni primijetio, niti obavijestio nadležne organe.

6. Specifični rizici kojima je spomenik izložen

- ugroženost arheološkog područja eksploatacijom kamena;
- ugroženost arheološkog područja izdavanjem dozvola za eksploataciju, te izdavanjem urbanističke saglasnosti za izvođenje geoloških istraživanja u kojima područje nije tretirano kao potencijalno arheološko nalazište.

III - ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za donošenje odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom ("Službeni glasnik BiH", br.33/02 i 15/03), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

A) Vremensko određenje

B) Historijska vrijednost

G) Izvornost

v. Položaj i smještaj u prostoru

H) Jedinstvenost i reprezentativnost

i. Jedinstven i rijedak primjerak određenog tipa

Sastavni dio ove odluke su:

- kopija katastarskog plana,
- zemljišnoknjižni izvadak,
- fotodokumentacija Komisije sa terena, 2. marta 2006. godine - 24 fotografije sa lokaliteta od 2. februara 2006. godine,
- fotodokumentacija i video-klip koju su sačinili u JU Centru za kulturu i informisanje iz Srebrenika, februar-mart 2006. godine - 273 fotografije i 1 video-klip, sve na dva CD-a dostavljena Komisiji - akta dostavljena od JU Centra za kulturu i informisanje iz Srebrenika,
- akt Zvornik puteva DOO za održavanje i zaštitu puteva-Sapna,
- akt Federalnog ministarstva za kulturu i sport,
- pismo dr. Angiola Lucchese, direktora Soprintendenza per i beni culturali Archaeologici della Liguria, i dr. Guida Rossi-a, kustosa iz Arheološkog muzeja Ligurije iz Đenove,
- projekat istraživanja arheoloških iskopavanja sačinjen u JU Centru za kulturu i informisanje u saradnji sa navedenim stručnjacima iz Đenove, na osnovi kojeg su dobijena sredstva od Federalnom ministarstva za kulturu i sport.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja dobra nacionalnim spomenikom BiH, korištena je sljedeća literatura:

1958. Čović, Borivoj, *Barice-nekropola kasnog bronzanog doba kod Gračanice*. Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, nova serija, Arheologije, sv. XIII/1958, Sarajevo, 1958, 77-96.

1976. Čović, Borivoj, *Od Butmira do Ilira*. IP Veselin Masleša, Sarajevo, 1976.

1984. Čović, Borivoj, *Praistorijsko rudarstvo i metalurgija u Bosni i Hercegovini-stanje i problemi istraživanja*. Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja 20, Sarajevo, 1984, 111-144.

1986. Čović, Borivoj, *Neki primjeri razvoja fortifikacija na praistorijskim gradinama Bosne i Hercegovine*. U: Odbrambeni sistemi u praistoriji i antici na tlu Jugoslavije, referati XII kongresa arheologa Jugoslavije, Novi Sad, 1986, Novi Sad, 1986, 55-64.

1987. Čović, Borivoj, *Srednjobosanska kulturna grupa*. U: Praistorija južnoslavenskih zemalja V, Sarajevo, 1987, 481-528.

1988. Čović, Borivoj, *Arheološki leksikon*, tom 1, Sarajevo, 1988, leksikografske jedinice: Srednjobosanska kulturna grupa, str. 163-166; Ostave, str. 133-135; Kultura polja sa urnama, 110-112.

(1) Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine, izdanje Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Sarajevo, 1988, tom I-IV. U Leksikonu su podaci o istraženosti pojedinih krajeva i o nivou istraženosti pojedinih problema. Redakcija Leksikona je bila svjesna „da postoje stotine i stotine lokaliteta na koje još nije stupila noga arheologa (naročito u nekim dijelovima centralne i istočne Bosne, pa i Hercegovine). (Arheološki leksikon, tom 1, str. 9) Zato treba biti jako oprezan donoseći rješenja i saglasnosti koje se mogu odnositi na pojedine lokacije bez obilaska terena i pouzdavajući se samo u popis lokaliteta u ovom Leksikonu.